

# טבת

אָנִי קוֹרָא בְּהָרִים / יצחק שלו

מתוך פרקי שירה ישראלית לקבלת השבת  
אֲשֶׁר לֹא קִרְאתִי בְּסִדּוּרִים וּבַמְחֻזְזִים  
אָנִי קוֹרָא בְּהָרִים.  
בְּהָרִים אֹמֵר אָנִי  
אֶת כָּל הַתְּחִנּוֹת וְהַמְזֻמּוּרִים.  
מִן הַגֵּיא הָעֵמֶק לְמִדְתִּי  
אֶת הַזְּעָקָה כְּמוֹ מִכְּלָא  
וְהִרְבָּה תְּפִלוֹת זְכוֹת לְמִדְתִּי  
מִן הַתְּכֵלֶת.  
בְּרֹאשֵׁי הָהָרִים רְאִיתִי חֲרוּתִים  
כָּל הַפִּיּוּטִים  
וְכָל הַפְּסוּקִים חֲקוּקִים  
בְּמִדְרוֹנוֹת הַחֲשׂוּפִים וְהַמְּכִים  
וְכָל דְּבַרֵי הַזַּעַם  
בְּצוּקִים.

## יום ראשון, ז' חנוכה, ב' ראש חודש טבת, א' טבת 29.12

- א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את תפילת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש ואת תפילת "על הניסים" לציון חג החנוכה. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה".
- ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים קד: "ברכי נפשי" הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים ואת מזמור תהילים ל: "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד". ניתן לשלב את פרקי התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.
- ג. לאחר תפילת העמידה אומרים הלל שלם (ולא בדילוג כביתר ראשי החודשים), על ברכותיו.
- ד. מעלים ארבע עולים לתורה ולא שלושה כביתר ימי החג. שלושה העולים הראשונים קוראים בענין ראש חודש. העולה רביעי קורא בענין חנוכה.
- ה. מנהג קהילותינו להוציא ספר תורה אחד מהיכל. ולקרוא בפרשת "בהעלותך" את פסוקי התרועה לציון ראש החודש ואת פסוקי העלאת נרות המנורה במשכן לציון חג החנוכה. (עליה ראשונה, שניה ושלישית: במדבר י' 1-3, 4-6, 7-10; עליה רביעית: במדבר ח' 1-4 (גוללים לאחור את הספר))
- ו. המנהג המסורתי הוא להוציא מן ההיכל שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת "פנחס" בענין קורבנות ראש החודש. בספר השני קוראים לעולה רביעי בענין חנוכה בפסוקי היום השביעי בפרשת "נשא" (ראו הטבלה לעיל).
- ז. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ח. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת זכר למוסף.
- ט. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים של הנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות בראשי חודשים תפילת שחרית ומוסף ייחודית בכותל המערבי.

## שבת פרשת ויגש, ז' טבת 4.1 - מכריזים על תענית עשרה בטבת

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ומפטיר מתוך פרשת "ויגש". מפטירים ביחזקאל לז, 15-28, בפסוקים המזכירים את יחסי בית יהודה ובית יוסף.
- ב. לאחר קריאת התורה וההפטרה ראוי להכריז על תענית עשרה בטבת, אשר חלה ביום שלישי, וזאת כמנהג קהילות ספרד.

### ההכרזה על יום התענית

אחינו בית ישראל שמעו. יום צום העשירי יהיה ביום חשילשי. יהפך אותו הקדוש ברוך הוא לששון ולשמחה. כדכתיב: כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה, ולמעדים טובים. והאמת והשלוש אהבו: יהי חסדך ה' עלינו. כאשר יחלנו לך: ה' הושיעה. המלך יעננו ביום קראנו:

- א. בקהילות אשר אינן מקיימות אירוע תפילה או לימוד בתענית עשרה בטבת, אשר נקבע גם כיום הקדיש הכללי לזכר קורבנות השואה, ניתן וראוי להזכיר את נספי השואה, שיום פטירתם ו/או מקום רציחתם לא נודעו, בהקדמה לקדיש אבלים בסוף התפילה.
- ד. במנחה קוראים לשלושה עולים מתוך פרשת "ויחי".

## תענית עשרה בטבת, יום שלישי, י' טבת 7.1

- א. תענית עשרה בטבת היא התענית הראשונה מארבעת ימי התענית והצום לזכר חורבן בתי המקדש, המציינת את יום תחילת המצור של נבוכדנצר על ירושלים בימי הבית הראשון.
- ב. זמן התענית - מעלות השחר ועד צאת הכוכבים והיא כוללת איסור אכילה ושתייה אך לא את יתר העינויים הנוהגים ביום הכיפורים ובתשעה באב. על פי החלטת מר"ם ביום זה אין עורכים אירועי שמחה בקהילות היהדות המתקדמת ורבני המועצה אינם עורכים טקסי חופה וקידושין, כולל בערב התענית.

**שבת פרשת ויחי, י"ד טבת 11.1**

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר בפרשת "ויחי". מפטירים בספר מלכים א' ב, 1-12 (כל המנהגים). ההפטרה נבחרה בשל ברכת דוד לשלמה טרם מותו, המזכירה את ברכת יעקב לבניו.
- ב. טרם ברכתו של המפטיר לאחר קריאת התורה, מכריזים עם הסיום של הקריאה: "חזק חזק ונתחזק", לציון סיום הקריאה בספר בראשית.
- ג. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "שמות".

**שבת פרשת שמות, כ"א טבת 18.1**

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר בפרשת "שמות". מפטירים בסיפורי הקדשתם של נביאי ישראל, המזכירים את ספור הקדשתו של משה רבנו. מנהג ספרד ועדות המזרח: ירמיה א, 1 - ב, 3; מנהג אשכנז: ישעיה כז, 6 - כח 13 ו-כט, 22-23; מנהג תימן ובבל: יחזקאל טז. מנהג נוסף בקהילותינו: ירמיהו א, 12-11.
- ב. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "וארא".

**שבת פרשת וארא, כ"ח טבת 25.1 - שבת מברכין חודש שבט**

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר מתוך פרשת "וארא". מפטירים ביחזקאל כח, 25 - כט, 21 בנבואה העוסקת באחריתה של מצרים.
- ב. מברכים את חודש שבט ומכריזים על ראש החודש שיחול ביום שני.
- ג. במנחה קוראים לשלושה עולים מתוך פרשת "בא".

ג. ברכת עננו: מוסיפים לתפילת העמידה את ברכת "עננו", הנמצאת במוסף התפילה. היחיד מוסיף בתפילתו את הברכה כחלק מברכת "שומע תפילה". שליח הציבור, בחזרתו על התפילה, מוסיף את הברכה לאחר ברכת "גאולה" וקודם ברכת "רופא חולי עמו ישראל", כברכה העומדת בפני עצמה.

ד. מנהג תימן לומר את הברכה בכל תפילות היום (ערבית, שחרית ומנחה). מנהג הספרדים שהיחיד ושליח הציבור אומרים את הברכה בשחרית ובמנחה. מנהג האשכנזים ששליח הציבור אומר הברכה בשחרית, אך לא היחיד, ובמנחה אומרים גם היחיד וגם שליח הציבור.

ה. בתענית ציבור אומרים את ברכת הכהנים גם בתפילת המנחה. לאחר תפילת העמידה בשחרית ובמנחה נוהגים לומר את סדר "אבינו מלכנו".

ו. קהילות המתכנסות לתפילה בעשרה בטבת ועושות שימוש בסיפור "העבודה שבלב", בו לא כלולה ברכת "עננו", יכולות להוסיף לתפילה את ברכת נחם, כנהוג בתשעה באב, ולהוסיף את שירת התיבות האחרונות של סדר אבינו מלכנו לאחר תפילת עמידה.

ז. קריאת התורה וההפטרה: בתפילת שחרית בציבור קוראים בתורה לשלושה עולים מפרשת "כי תשא", בפסוקים המזכירים את י"ג מידות הרחמים (עליה ראשונה: שמות לב, 11-14; עליה שנייה: שמות לד, 3-1; עליה שלישית: שמות לד, 10-4). נוהגים לפי מסורת אשכנז שבעת הקריאה הציבור כולו אומר את הפסוק: "שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך", את י"ג מידות הרחמים, ואת המילים "וסלחת לעוננו ולטאתנו ונחלתנו", ולאחר מכן חוזר בעל הקריאה על הפסוקים בטעמים של הימים הנוראים.

ח. בתפילת מנחה חוזרים על הקריאה מהבוקר ומפטירים בישעיה נה, 6 - נו, 8 (כמנהג אשכנז). ספרדים ועדות המזרח אינם מפטירים בתענית ציבור למעט תשעה באב ויום הכיפורים.

ט. יום י' בטבת נקבע ע"י מועצת הרבנות הראשית בראשית שנות המדינה כיום זיכרון לנספי השואה שיום פטירתם או מקום מותם וקבורתם לא נודע. אור ל-י' בטבת נהוג להדליק בבית נר נשמה ולהתייחד עם זכר הנספים. בכל תפילות היום נוהגים להזכיר את קורבנות השואה טרם אמירת קדיש אבלים. כן נוהגים לומר תפילת "אל מלא רחמים". המצויה בסדר יום השואה בסיפור "העבודה שבלב". ניתן אף לומר את פיוטי הקינה שנתחברו לאחר השואה לזכר הנרצחים.

י. מנהג חלק מקהילות התנועה להקדיש את ימי התענית "הקטנים" בלוח השנה העברי ללמוד ולעשייה בנושאי חברה, התנדבות וצדק חברתי.